SCIENCE HUB REVIEW
2026
Volume 1
Issue 5
www.sciencehubreview.uz
ILMIY ELEKTRON JURNAL

HAZRATI IMOM MAJMUASI – MILLIY MA'NAVIYAT, TARIXIY XOTIRA VA ME'MORIY MEROS TIMSOLI

Atabaeva Nigoraxon Maxmudjanovna

Mo'ydinova Ozoda

Annotatsiya

Mazkur maqolada Toshkent shahrida joylashgan Hazrati Imom majmuasining tarixiy, me'moriy va ma'naviy ahamiyati yoritiladi. Ushbu tarixiy maskanning xalqimiz milliy qadriyatlari, madaniy merosi va ma'naviy hayotidagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, majmuaning me'moriy tuzilishi, tarixiy obidalari, kitobat san'ati namunalari hamda uning mahalliy va xorijiy sayyohlarda qoldiradigan taassurotlari haqida fikr yuritiladi. Tadqiqotda tarixiy merosni asrab-avaylash, yosh avlodda milliy tarixga hurmat va madaniy merosga daxldorlik tuyg'usini shakllantirish masalalariga alohida e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar

Hazrati Imom majmuasi, tarixiy meros, milliy qadriyatlar, me'morchilik, ma'naviyat, madaniy meros, Toshkent, turizm, tarixiy xotira.

Kirish

O'zbekiston qadimiy tarixi, boy madaniy merosi va betakror me'moriy obidalari bilan dunyo hamjamiyatining e'tiborini tortib kelayotgan mamlakatlardan biridir. Xususan, Toshkent shahrida joylashgan Hazrati Imom majmuasi xalqimizning ko'p asrlik tarixi, ma'naviy hayoti va me'moriy an'analarini o'zida mujassam etgan muhim tarixiy maskan hisoblanadi. Mazkur majmua nafaqat diniy va tarixiy ahamiyatga ega bo'lgan obidalar majmuasi, balki milliy o'zlikni anglash, ajdodlar merosini o'rganish va tarixiy xotirani mustahkamlash nuqtayi nazaridan ham alohida o'rin tutadi. Majmua hududidagi Baroqxon madrasasi, Tilla Shayx masjidi, Mo'yi Muborak madrasasi va boshqa tarixiy inshootlar o'zining me'moriy bezaklari, naqshlari hamda tarixiy qiyofasi bilan ajralib turadi. Ayniqsa, bu maskanga tashrif buyurgan inson uning sokin muhiti, ulug'vor binolari va tarixiy ruhidan chuqur taassurot oladi. Shu jihatdan Hazrati Imom majmuasini

o‘rganish nafaqat tarixiy obidalar haqidagi bilimlarni kengaytirish, balki yosh avlodda Vatanga muhabbat, milliy qadriyatlarga hurmat va madaniy merosga mas’uliyat hissini shakllantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda Hazrati Imom majmuasining tarixiy, me’moriy va ma’naviy xususiyatlarini o‘rganishda tarixiy tahlil, tavsifiy yondashuv, kuzatish, qiyosiy tahlil va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Dastlab majmuaning shakllanish tarixi, uning tarkibiga kiruvchi me’moriy obidalar va ularning madaniy meros tizimidagi o‘rni o‘rganildi. Keyingi bosqichda majmuaning me’moriy qiyofasi, bezak san’ati, gumbazlari, peshtoqlari, koshinkor naqshlari va boshqa badiiy elementlari tavsifiy jihatdan tahlil qilindi. Shuningdek, tarixiy obidaning bugungi kundagi ijtimoiy-madaniy ahamiyati, turizmni rivojlantirishdagi o‘rni hamda yosh avlodning tarixiy merosga munosabatini shakllantirish imkoniyatlari ko‘rib chiqildi. Tadqiqotning metodologik asosini tarixiy merosni milliy o‘zlik, ma’naviy qadriyatlar va madaniy davomiylik bilan bog‘liq holda o‘rganish tamoyili tashkil etdi.

Natijalar

Tadqiqot natijasida Hazrati Imom majmuasi Toshkent shahrining muhim tarixiy-madaniy markazlaridan biri sifatida alohida ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Majmuaning me’moriy tuzilishi, tarixiy obidalari va badiiy bezaklari o‘zbek xalqining ko‘p asrlik bunyodkorlik an’analari, estetik qarashlari va madaniy taraqqiyotini aks ettiradi. Xususan, Baroqxon madrasasining salobatli peshtoqlari, moviy koshinlari va geometrik naqshlari, Tilla Shayx masjidining o‘ziga xos me’moriy ko‘rinishi hamda Mo‘yi Muborak madrasasida saqlanayotgan nodir qo‘lyozma merosi majmuaning tarixiy qiymatini yanada oshiradi. Ushbu maskan bilan tanishish insonda ajdodlarimizning ilm-fan, me’morchilik, kitobat va madaniyat rivojiga qo‘shgan hissasi haqida tasavvur hosil qiladi. Ayniqsa, majmuaning umumiy me’moriy uyg‘unligi, naqshlardagi noziklik va tarixiy muhit tashrif buyuruvchilarda hayrat va ehtirom tuyg‘ularini uyg‘otadi.

Shuningdek, Hazrati Imom majmuasining zamonaviy jamiyat hayotidagi ahamiyati ham keng qamrovli ekanligi kuzatildi. U mahalliy aholi va xorijiy sayyohlar uchun muhim tarixiy-madaniy manzil bo‘lib, O‘zbekistonning boy tarixiy merosini xalqaro

miqyosda namoyon etishga xizmat qiladi. Majmuaga tashrif buyurish orqali yoshlar tarixiy obidalarning yaratilish tarixi, ularning madaniy qiymati va ajdodlardan qolgan merosni asrab-avaylash zarurati haqida chuqurroq tushunchaga ega bo‘ladilar. Bundan tashqari, mazkur maskan ta’limiy ekskursiyalar, tarixiy-ma’rifiy tadbirlar va madaniy turizmni rivojlantirish uchun ham katta imkoniyatlarga ega. Umuman olganda, Hazrati Imom majmuasi insonda nafaqat me’moriy go‘zallikdan zavqlanish, balki tarixiy xotira, milliy g‘urur va ma’naviy qadriyatlarga hurmat tuyg‘ularini kuchaytiruvchi muhim madaniy maskan sifatida namoyon bo‘ladi.

Muhokama

Hazrati Imom majmuasining tarixiy va madaniy ahamiyatini tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, tarixiy obidalar jamiyatning ma’naviy taraqqiyoti va milliy o‘zligini anglash jarayonida muhim vosita hisoblanadi. Majmuaning har bir me’moriy inshooti, naqshi va tarixiy elementi o‘tmish bilan bugungi kun o‘rtasida o‘ziga xos ma’naviy bog‘liqlikni yuzaga keltiradi. Ayniqsa, bunday tarixiy maskanlarga tashrif buyurish orqali inson tarixni faqat kitoblar orqali emas, balki bevosita me’moriy muhit, san’at namunalari va madaniy yodgorliklar orqali ham his etadi. Hazrati Imom majmuasining o‘ziga xos jihati shundaki, unda tarixiylik, estetik go‘zallik va ma’naviy qadriyatlar o‘zaro uyg‘unlashgan. Shu bilan birga, tarixiy obidalarni saqlash, ularning asl me’moriy qiyofasini asrash va kelajak avlodga yetkazish masalasi doimiy e’tiborni talab qiladi. Bu borada ta’lim muassasalarida tarixiy-madaniy merosga bag‘ishlangan ma’rifiy tadbirlar, sayohatlar va ilmiy loyihalarni tashkil etish muhimdir. Zero, tarixiy obidalarni qadrlash faqat ularning tashqi go‘zalligidan zavqlanish bilan cheklanmaydi, balki ularning ortida mujassam bo‘lgan tarix, mehnat, bilim va madaniy qadriyatlarni anglashni ham nazarda tutadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Hazrati Imom majmuasi O‘zbekistonning boy tarixiy va madaniy merosini namoyon etuvchi, milliy ma’naviyat va tarixiy xotirani mujassamlashtirgan bebaho maskanlardan biridir. Uning betakror me’moriy qiyofasi, tarixiy obidalari va nodir qo‘lyozma merosi xalqimizning ko‘p asrlik ilmiy, madaniy va bunyodkorlik an’analaridan dalolat beradi. Ushbu majmuaga tashrif buyurgan inson o‘zida tarixga nisbatan qiziqish, ajdodlar merosiga hurmat va milliy qadriyatlarga

daxldorlik tuyg‘ularini his etadi. Shu sababli bunday tarixiy maskanlarni o‘rganish va keng targ‘ib qilish yosh avlodning ma’naviy dunyoqarashini boyitish, milliy o‘zlikni anglash va madaniy merosni asrab-avaylashda muhim ahamiyatga ega. Hazrati Imom majmuasi o‘tmishning bebaho yodgorligi bo‘lish bilan birga, bugungi va kelajak avlodlarni tarixiy xotira, ma’naviy qadriyatlar va bunyodkorlik an’analariga hurmat ruhida tarbiyalashga xizmat qiluvchi muhim maskandir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi. “Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to‘g‘risida”gi Qonun.

2. O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi. Toshkent: O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi davlat ilmiy nashriyoti.

3. O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi. O‘zbekistonning tarixiy-madaniy merosi va turizm salohiyatiga oid materiallar.

4. UNESCO. Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage. Paris, 1972.

5. UNESCO. The Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. Paris, 2003.